

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

JUHO-ANSELMI PITKÄNEN

Läheisten osallistuminen ikäihmi- sen hoitoon teknologian avulla

Kirjallisuuskatsaus

HOITOTYÖN TUTKINTO-OHJELMA
2024

TIIVISTELMÄ

Pitkänen, Juho-Anselmi: Läheisen osallistuminen ikäihmisen hoitoon teknologian avulla
Opinnäytetyö, AMK
Hoitotyö
Maaliskuu 2024
Sivumäärä: 29

Opinnäytetyössä tarkoituksena oli tehdä kuvaileva kirjallisuuskatsaus läheisten osallistumisesta ikäihmisen hoitoon teknologian avulla. Tavoitteena oli määrittää aikaisempien tutkimusten ja artikkelien pohjalta omaisen näkökulmaa sekä myös ikäihmisen näkökulmaa.

Työn tilaajaksi tuli Satakunnan ammattikorkeakoulu Samk. Aineistoa aloitin keuhkäämään 2023 keuhkäällä, jolloin opinnäytetyökurssit alkoivat. Materiaalia kerättiin myös varsinaisen työn alkaessa keuhkäällä 2024, kun totesin muutaman tutkimuksen olleen liian kapeita tutkimuskysymystä tarkastellessa.

Opinnäytetyö tehtiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Tietokantoina opinnäytetöitä ja artikkeleja etsiessäni käytin Google Scholaria ja Samk Finnaa. Näistä hakupalveluista haettaessa useat linkit päätyivät Theseuksen sivuille. Työhön valikoitui kuusi työtä eri sisäänottokriteerien jälkeen. Työssäni käytin sisällönanalyysiä arvioimaan töiden validiutta tutkimuskysymykseeni.

Sisällönanalyysiä tehdessä löytyi tutkimuskysymyksille kahdeksan pääluokkaa. Ne jaettiin omaisen ja ikäihmisen näkökulmiin. Pääluokkia olivat turvallisuus, seuranta, yhteydenpito, omaisten osallisuus, teknologian kätevyys ikäihmistä hoidettaessa sekä iäkkään elämänlaadun paraneminen, sosiaalisuus ja ohjaaminen. Tuloksista kävi ilmi, että teknologiasta on hyötyä niin ikäihmiselle kuin myös heidän omaisilleen.

Jatkotutkimusehdotukseni on, että tuotaisiin enemmän omaisen näkökulmaa tuleviin tutkimuksiin.

ABSTRACT

Pitkänen, Juho-Anselmi: The participation of loved ones in the care of an elderly with help of technology.

Bachelor's thesis

Nursing

March 2024

Number of pages: 29

The purpose of the thesis was to make a descriptive literature review on the participation of loved ones in elderly care with the help of technology. The goal was to determine, based on previous studies and articles, the relative's point of view, as well as the elderly person's point of view.

The client for this work is Satakunta University of Applied Sciences, SAMK. I started collecting the material in the spring of 2023, when the thesis courses started. The material was also collected when the actual work started in the spring of 2024, since I found that a few of the studies were too narrow when examining the research questions.

The thesis was done as a descriptive literature review. I used Google Scholar and SAMK Finna as databases when looking for theses and articles. When searching from these search services, several links ended up on Theseus' pages. Six theses were selected to support this thesis after reviewing them using different criteria. In my work, I used content analysis to evaluate the validity of the works for my research question.

When doing the content analysis, eight main categories were found for the research questions. They were divided into the perspective of a relative and an elderly person. The main categories were safety, monitoring, communication, involvement of the relatives, the convenience of technology when caring for the elderly, and improving the quality of life of the elderly, socialization, and guidance. The results showed that technology is useful for both the elderly and their relatives.

My further research proposal was to bring more of the perspective from the family for future studies.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TEOREETTINEN TAUSTA.....	6
2.1 Teknologia hoitotyössä.....	6
2.2 Ikäihminen	7
2.3 Läheisten osallistuminen ikäihmisen hoitoon	7
3 TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	8
4 TUTKIMUSMENETELMÄ	9
4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus.....	9
4.2 Aineiston kerääminen	10
4.3 Aineiston analysointi.....	11
4.4 Työssä käytetyt tutkimukset.....	12
5 TULOKSET	15
5.1 Omaisen näkökulma teknologian hyödyntämisessä	15
5.1.1 Teknologia omaisen turvallisuuden lisääjänä	15
5.1.2 Teknologia omaisen osallisuuden lisääjänä.....	16
5.1.3 Teknologia omaisen yhteydenpidon mahdollistajana	17
5.2 Iäkkään näkökulma teknologiaa hyödyntäessä	18
5.2.1 Teknologia iäkkään elämänlaadun lisääjänä	18
5.2.2 Teknologian avulla iäkkään ohjaaminen.....	18
5.2.3 Teknologia iäkkään sosiaalisuuden lisääjänä	19
6 POHDINTA.....	19
6.1 Luotettavuus ja eettisyys	20
6.2 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	21
6.3 Työelämäpalautte.....	23
LÄHTEET.....	24
LIITE 1. SISÄLLÖNANALYYSI.....	26
LIITE 2. OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETYT TUTKIMUKSET.....	28

1 JOHDANTO

Teknologia kehittyy ja sitä tullaan käyttämään enemmissä määrin myös hoitotyössä. Se voi tarjota avaimia hoitajapulaan ja vanhusten yksinäisyyteen sekä hoitotyön kuormittavuuteen. Vaikka teknologiaa käytetäänkin hoitoalalla jo paljon, sen lisääntyminen tulevaisuudessa tulee vaikuttamaan merkittävästi hoitajien arkeen ja hoitotyöhön.

Teknologia voi myös tuoda arjen helpotusta omaiselle hänen hoidettaessa ikäihmistä. Se voi esimerkiksi mahdollistaa arjen kiireen keskellä etäkäynnin kuvavälitteisesti teknologisella laitteella, vaikka välimatkaa ikäihmiseen olisi useita satoja kilometrejä. Sitä voidaan myös hyödyntää eri kuntoisten ikäihmisten kanssa ja eri tarpeisiin.

Aihe valikoitui valmiista, tarjolla olleista aiheista. Tämä tutkimus piti aluksi toteuttaa yhteistyössä satakuntalaisen kunnan kanssa, mutta siirryttäessä hyvinvointialueisiin projekti loppui ja tilaajaksi tuli Satakunnan ammattikorkeakoulu SAMK.

Tämän työn tarkoituksena on tuottaa kirjallisuuskatsaus siitä, miten omaiset pystyvät hyödyntämään teknologiaa heidän hoidettaessa ikäihmistä. Työssä myös käydään läpi, miten ikäihmiset itse pystyvät hyötymään teknologiasta. Tavoitteena on tuottaa näyttöön perustavaa tietoa teknologian mahdollisuuksista ikäihmisten hoidossa ja miten omaiset voivat niitä hyödyntää.

2 OPINNÄYTETYÖN TEOREETTINEN TAUSTA

Seuraavassa luvussa käydään läpi opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä. Keskeisiä aiheita tässä työssä on teknologia hoitotyössä, ikäihminen ja läheisen osallistuminen hoitoon.

2.1 Teknologia hoitotyössä

Teknologiaa ja apuvälineitä on jo pitkään käytetty hoitotyössä, esimerkkeinä liikkumista ja liikuttelua helpottavat välineet ja turvarannekkeet. Teknologisten apuvälineiden käyttö saattaa lisääntyvä nopeasti ikäihmisten määrän kasvaessa. Julkisen talouden säästöpainet lisäävät tarvetta kotona asumisen tueksi kehitetylle teknologialle. Hoitotyön etiikkaan kuuluu inhimillisyys, hyväntahtoisuus, hoidettavan parhaaksi toteaminen, empatia ja vuorovaikutus. Nämä eettiset asiat ovat mahdollisia vain ihmisten toimesta. Siksi hoitotyössä käytettävä teknologia on herättänyt eettistä ajattelua ja sosiaalisia kysymyksiä, kun empatia kykyinen hoitaja korvataan siihen huonosti kykenevällä robotilla. Robotti voi simuloida empatiaa, mutta aidosti se ei siihen kykene. Tutkijat ovat myös tuoneet esille vaaroja robottien käytöstä, kuten hoitokontaktien vähentyminen, josta voi seurata ihmiskontaktien vähentymistä ja vaarantaako se yksityisyyden suoja, itsemääräämisoikeutta ja esineellistääkö se ihmistä. (Van Aerschot, ym., 2017, s.632.)

Sairaalamaailmassa näkee paljon erilaisia teknologisia laitteita, joita hoitohenkilökunta päivittäin käyttää. Näistä moni on positiivisesti muuttanut hoitotyötä. Kuten, digitaaliset potilastiedot, jotka korvasivat vanhanaikaiset paperit. Tämä nopeuttaa tietojen siirtoa ja jakoa. Myös etähoito tarjoaa erilaisia uusia mahdollisuuksia potilaiden hoitoon. Myös tekoälyn hyödyntäminen hoitotyössä on lisääntynyt. Teknologian ylikorostus lisää riskiä inhimillisyyden vähentymiselle. Sitä on pidetty hoitotyön ytimenä, johon kuuluu myös vuorovaikutus, empatia ja henkilökohtainen huoli. Riskinä on potilaiden muuttuminen numeroiksi ja tiedoksi järjestelmissä toisin, kuin vielä toistaiseksi he nähdään yksilöinä. Myös se on otettava huomioon, että kaikilla ei ole mahdollisuuksia käyttää

teknologisia laitteita tämä voi johtaa potilaiden eriarviosuuteen hoitopalveluissa. Vaikka sähköinen kirjaaminen nopeuttaa ja helpottaa työtä siihen liittyy aina tietovuotoriski. Siksi hoitajien on tärkeää suojata tiedot aina oikein. Teknologian nousu saattaa myös vaikuttaa hoitohenkilökunnan ammattityytyvyyteen sekä ammattilypeys saattaa kärsiä. Riskinä on se, että hoitajista tulisi vain robottien työtä vahtivia henkilöitä. (Tehy, 2023.)

2.2 Ikäihminen

Ikääntyneelle ei ole selkeää määritelmää. Terveiden elinvuosien lisääntyessä myös vanhuus on siirtynyt myöhemmäksi. Nykypäivän eläkeläiset ovat paljon parempikuntoisia, kuin edeltäjänsä. (Terveyskylä, 2023.)

Ikäihminen määritellään vanhuspalvelulain mukaan toimintakyvyn eikä iän mukaan. Tämä laki luonnehtii iäkkään henkilöksi, jonka psyykkinen, sosiaalinen tai kognitiivinen toimintakyky on huonontunut korkean iän mukana tuomien joko pahentuneiden tai lisääntyneiden sairauksien tai vammojen takia tai korkean iän aiheuttaman rappeutumisen takia. (Laki ikääntyneen väestön toimintakuvun tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista, 2020/565, luku 3§ 2.mom.)

2.3 Läheisten osallistuminen ikäihmisen hoitoon

Läheiset ovat ikäihmisen hoidon voimavara ja tärkeä osa elämää. Omainen voi olla sukulainen, puoliso, lapsi, ystävä tai muu läheinen henkilö. Omainen on, kuin moniammatillisen työyhteisön jäsen, joka avustaa hoitajaa selittämään ikäihmisen taustaa ja käytöstä. Omaiset tuovat ikäihmisen elämään sisältöä, jatkuvuutta ja merkityksellisyyttä. Omainen toimii myös hoidon laadun arviojana. Laadukkaan hoidon kriteereinä voidaan myös pitää omaisten hoitoon osallistumisella, hoidon suunnitellulla ja siihen kuuluva päätöksen teko. (Uronen, 2011, s.16–17.)

Henkilö voi toimia myös ikäihmisen omaishoitajana. Laki määrittelee omaishoidon vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon organisointi hoidettavan kotona, joko omaisen tai hoidettavan muun läheisen toimesta. (Laki potilaan omaishoidon tuesta 607/2022 luku 2§ 1 mom.)

Omaishoitaja tekee omaishoitajuussopimuksen kunnan kanssa. Omaishoitaja voi myös hakea omaishoidon tukea, johon kuuluu hoitopalkkio ja vapaapäivät, hoidettavalle erilaisia palveluita sekä omaishoitajuutta tukevat palvelut. (Omaishoitajaliitto, 2023.)

3 TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytteeni tarkoituksena on tuottaa tietoa teknologian hyödyntämisestä ikäihmisten hoidossa ja miten ikäihmisen omaiset niitä pystyvät hyödyntämään.

Tavoitteena on tuottaa näyttöön perustavaa tietoa teknologian mahdollisuuksista ikäihmisten hoidossa ja miten omaiset voivat niitä hyödyntää.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitä teknologisia laitteita omaiset voivat hyödyntää ikääntyneen hoidossa?
2. Mitä teknologisia laitteita ikäihmiset itse voivat hyödyntää omassa hoidossaan?

4 TUTKIMUSMENETELMÄ

Tässä osiossa käydään läpi kuvailevaa kirjallisuuskatsausta käsitteenä, miten aineistoa kerättiin tähän opinnäytetyöhön, kerrotaan sisäänotto- ja poissulkukriteereitä, aineistonanalyysistä ja miten sitä käytettiin ja opinnäytetyössäni käyttämät tutkimukset. Taulukot 1–3 kuvaavat työn sisäänotto- ja poissulkukriteereitä, tiedonhakua ja käytettyjä tutkimuksia. Liite 1 kuvaa sisällönanalyysin prosessia.

4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yleisin kirjallisuuskatsauksen perustyyppi. Siinä ei ole tiukkoja tai tarkkoja sääntöjä. Tutkittava aihe pystytään kuvaamaan laajasti ja tarvittaessa luokittelemaan sen ominaisuudet. Tutkimuskysymykset ovat rennompia, kuin systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa tai meta-analyysissä (Salminen, 2011, s.6.)

Kuvailevassa kirjauskatsauksessa on kysymyksiä, joihin pyritään etsimään vastauksia, mitä asiasta jo tiedetään ja mitkä ovat keskeiset käsitteet. Aikaisempien tutkimusten pohjalta pyritään löytämään ristiriitoja ja uusia näkökulmia (Kangasniemi ym., 2013, s.294.)

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen voi jakaa neljään osaan: tutkimuskysymyksen havainnollistaminen, materiaalin valitseminen, kuvailun rakentaminen ja tuotoksen tuloksien tarkastaminen. Tutkimuskysymyksen valinta ohjaa koko prosessia. Hyvää tutkimuskysymystä voidaan tarkastella eri näkökulmista. Tutkimuskysymyksen tulee olla laaja, mutta hyvin rajattu (Kangasniemi ym., 2013, s.295.)

Aineistoa valittaessa täytyy ottaa huomioon laadittu tutkimuskysymys. Aineistossa pyritään löytämään tutkimuskysymykseen vastauksia. Aineistoa etsitään yleensä elektronisista tieteellisistä tietokannoista tai manuaalisesti hakemalla tieteellisestä julkaisusta (Kangasniemi ym., 2013, s.295.)

Koko kirjallisuuskatsauksen keskiö on käsittelyosan tekeminen. Sen tavoitteena on vastata tutkimuskysymykseen aineiston pohjalta ja johtopäätöksien teko. Valituista tiedoista pyritään jäsentämään kokonaisuus. Tulosten tarkastaminen päättää kuvallisen kirjallisuuskatsauksen (Kangasniemi ym., 2013, s.295.)

4.2 Aineiston kerääminen

Aineiston kerääminen alkoi jo keväällä 2023 jolloin allekirjoittanut aloitti opin- näytetyö opinnot. Yhdessä ohjaavan opettajan kanssa mietimme alkuperäistä oppinäytetyön nimeä: ”Läheisten osallistuminen ikäihmisen hoitoon mobiilitek- nologian avulla” ja tulimme siihen tulokseen, että mobiiliteknologia sanasta ti- putetaan sana ”mobiili” pois. Syynä tähän oli hakupalveluiden suppeat haku- tulokset mobiiliteknologia hakusanalla. Näin saatiin enemmän hakutuloksia ja se edisti näin työn etenemistä.

Taulukko 1. kuvaa työssä käytettyjä hakupalveluita ja hakusanoja sekä ne mitkä on työhön hyväksytyt. Google Scholar hakupalvelua käytettiin kolmeen kertaan eri hakusanoilla: teknologia OR ikäteknologia OR hyvinvointitekno- logia OR tekoäly OR digitalisaatio OR digitaaliset OR sovellukset OR robotit) AND kotihoito AND omaisten kokemuksia”, ”tekoäly and ikäihminen and koti- hoito” ja ” ikäihminen and teknologia and omainen or läheinen or ystävä”. Näistä ensimmäiselle hakutuloksia tuli 5330 ja joista valikoitui mukaan kolme tutkimusta, toisesta hausta saatiin tuloksia 349 ja mukaan otettiin, yksi tutki- mus sekä viimeisestä hausta 382 hakutulosta ja mukaan työhöni yksi tutkimus. Samk Finnaa käytettäessä haettiin sieltä hakusanalla: ”Teknologia AND hoito- työ AND ikäihminen OR vanhus* OR iäkäs*” joista saatiin 68 tulosta ja mukaan saatiin, yksi tutkimus.

Taulukko 1. Systemaattinen tiedonhaku.

Tietokanta	Hakulauseke ja rajaus	Tulokset	Hyväksytyt
Samk Finna	Teknologia AND hoitotyö AND ikäihminen OR vanhus* OR iäkäs*	68	1
Google Scholar	teknologia OR ikäteknologia OR hyvinvointiteknologia OR tekoäly OR digitalisaatio OR digitaaliset OR sovellukset OR robotit) AND kotihoito AND omaisten kokemuksia	5330	3
Google Scholar	tekoäly and ikäihminen and kotihoito	349	1
Google Scholar	ikäihminen and teknologia and omainen or läheinen or ystävä	382	1

Taulukko 2. taas kuvaa työn sisäänotto- ja poissulkukriteerejä. Sisäänottokriteereinä oli vain suomenkieliset julkaisut, joilla vältetään kieliymmärrys virheet. Työssäni halusin käyttää mahdollisimman uusia julkaisuja, sillä teknologia kehittyy jatkuvasti, jotten halusin mahdollisimman tuoreita tutkimuksia ja vuosiluvuksi määräytyi 2013. Työn ydin keskittyy ikäihmiseen ja teknologiaan, joten tahdoin näiden asioiden löydyttävän tutkimistani töistä. Käytin työssäni AMK- ja ylempään AMK-opinnäytetöitä, jotka menivät kategoriaan hoitotiede. Myös hoitotieteelliset artikkelit hyväksyttiin mukaan.

Taulukko 2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Julkaisukieli suomi Julkaisuvuosi 2013 eteenpäin Tutkimuksissa käsitellään teknologiaa ja ikäihmisiä AMK-opinnäytetyö tai ylempään AMK-opinnäytetyöt Hoitotieteellinen tutkimus	Julkaisukieli muu, kuin suomi Julkaisuvuosi alle 2016 Tutkimuksessa ei käsitellä teknologiaa tai ikäihmisiä Ei AMK-opinnäytetyö tai ylempään AMK-opinnäytetyöt Ei hoitotieteellinen tutkimus

4.3 Aineiston analysointi

Sisällönanalyysiä käytetään laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmänä. Sitä käytettäessä pystytään kuvamaan ilmiö laajasti, mutta tiiviissä muodossa. Tämä malli on hyvin yleinen hoitotieteellisissä tutkimuksissa. Sisällönanalyysit pystytään jakamaan kahteen malliin: induktiiviseen ja deduktiiviseen

analyysiin. Näistä induktiivinen on hoitotieteen saralla käytetympi. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2017, s.165–167.)

Aineistopohjainen eli induktiivisessa mallissa on kolme kohtaa: aineiston pelkistys, ryhmittely ja teoreettisten käsitteiden luonti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, s. 91.)

Ensimmäisessä kohdassa pelkistetään lähdeteksti, joko pilkkomalla tai tiivistämällä se. Näin saadaan kaikki epäolennainen karsittua pois. Eli etsitään kaikki tutkimustehtävään liittyvät asiat. Pelkistys luo pohjaa seuraavalle työvaiheelle eli ryhmittelylle. Ryhmittelyssä tekstistä etsitään samaa ilmiötä kuvaavia käsitteitä ja ryhmitellään nämä. Teoreettisten käsitteiden luonnissa käsitteet luokitellaan ja järjestetään ne alaluokkiin, alaluokista yläluokkiin ja yläluokasta pääluokkiin. Tämän jälkeen valmistellaan tutkimustehtävään yhteydessä oleva yhdistävä luokka. Viimeisen vaiheen eli käsitteellistäminen, jossa otetaan tekstistä olennainen tieto. (Tuomi & Sarajärvi 2018, s.91–93.)

Työssäni käytän sisällönanalyysiä ja sitä kuvataan tarkemmin liitteessä 4 Olen koonnut kaikista opinnäytteistä ja artikkelista tutkimuskysymyksiini soveltuvia töitä. Koonnin jälkeen lähdetekstiä on pelkistetty ja tämän jälkeen ryhmiteltiin kaikki pelkistetyt lauseet. Tämän jälkeen lauseet luokiteltiin ala- ja pääluokkiin sekä luokittelin lauseet tutkimuskysymyksien pohjalta ja tämän jälkeen kokosin olennaisimman tiedon.

Tutkittavaa aineistoa pystytään analysoimaan monella tapaa. Ne voidaan jakaa selittävään ja ymmärtämiseen pyrkivään tapaan. Analyysitavan valinta perustuu siihen kumpi tuo paremmin vastauksen ongelmaan. (Hirsjärvi, ym., 2013, s.221–225.)

4.4 Työssä käytetyt tutkimukset

Työssä käytettiin yhteensä kuutta eri opinnäytetyötä, joiden julkaisuväli oli 2013–2023, joten saamme reaaliaikaista tietoa aiheesta.

Ensimmäinen työ oli Jenni Laurilan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö: ”Tulevaisuuden etähoito kotihoidossa” (2020). Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää mitkä asiat vaikuttavat etähoito-palvelun kehitykseen ja minkälaisia uusia palveluja asiantuntijat näkevät etähoidolla pystyttävän toteuttaa. Tutkimuksessa toteutettiin sähköinen kysely, johon osallistui 20 asiantuntijaa. Siihen osallistui lähihoitajia, sairaanhoitajia, yhteiskuntatieteiden maisteri, geronomi, fysioterapeutti ja yksi, joka ei kertonut toimenkuvaansa. Tulevaisuudessa etähoito tulee lisääntymään ikäihmisten hoidossa hoitajien vähentyessä ja iäkkäiden määrän noustessa. Etähoito ja sen käytön halukkuus lisää sen mahdollisuuksia hoidossa. Haasteina koettiin teknologiset haasteet ja niiden käytäntöön otto. Myös kustannuskysymys nousi pinnalle. Tutkimus valikoitui työhöni, koska siinä mietittiin hoidon siirtymistä enemmässä määrin etähoitoon ikäihmisten kasvavaan määrään ja sairaanhoitajien vähenemisen takia. Työssä otettiin myös huomioon omaiset.

Toinen työssä käytetty tutkimus oli Veera Välimaan ylemmän ammattikorkeakoulun tutkimus: ”Kotihoidon asiakkaiden ja heidän omaisten kokemuksia Elisa digihoiva videopuhepalvelun käytöstä Satakunnan alueella”, (2023). Sen tarkoituksena oli kertoa Satakuntalaisten asiakkaiden ja heidän omaisten kokemuksia Elisa digihoiva videopuhelupalvelusta. Oliko palvelusta hyötyä vai ei ja miten se on vaikuttanut iäkkään hoitoon. Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluna ja siihen osallistui viisi palvelua käyttänyttä ja heidän omaisiaan. Työssä otetaan huomioon teknologian lisäksi omainen ja tästä syystä valitsin tämän opinnäytetyön.

Kolmas työssä käytetty tutkimus oli Paula Pätyksen ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyö: ”Tekoälyn hyödyntäminen kotiin vietävissä hoito- ja hoivapalveluissa”, (2023). Tutkimuksen tarkoitus oli kertoa, miten tekoälyä pystytään hyödyntämään kotiin vietävässä hoidossa. Tutkimus toteutettiin kirjallisuuskatsauksena, johon valikoitui 12 tutkimusta. Teknologian ja robotiikan hyödyt ja mahdollisuudet ovat hyvät, mutta se vaatii sote-alan ihmisten ja digitalojen kehittämistä. Tutkimus otettiin työhön, sillä siinä tutkittiin teknologian hyötyjä iäkkään hoidossa.

Neljäs tutkimus oli Päivi Matilaisen opinnäytetyö: ”Tekoälyn hyödyntäminen kotiin vietävissä hoito- ja hoivapalveluissa”, (2023). Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa pilottihankkeen, jonka tarkoituksena oli testata turva- ja terveysteknologisialaitteita ja tuottaa näin tietoa SOTE360 Oy:lle. Tutkimus toteutettiin Mäntypuiston palvelukodissa. Työ toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa käytettiin teemahaastattelua. Siihen osallistui kuusi henkilöä, jotka olivat mukana hankkeessa. Näihin kuuteen osallistujaan lukeutui kaksi hoitajaa, kaksi asukasta ja kaksi heidän omaistaan. Turvallisuus nousi tärkeään arvoon ikäihmisten ja omaisten mielipiteissä. Se nousi jopa itsemääräämisoikeutta korkeammalle. Työssä katsottiin omaisten näkökulmaa ja siksi se valittiin työhön.

Viides tutkimus mitä työssäni käytin oli Annikki Jauhaisen, Tarja Hirvosen ja Henna Kemppaisen hoitotieteellinen tutkimus: ”Sähköisillä hyvinvointipalveluilla tukea ja turvaa kotihoidon asiakkaille”, (2013). Tekijät käyttivät tutkimuksessaan teemahaastattelua selvittäen omaisten kokemuksia Hyvinvointi-TV palvelusta. Hyvinvointi-TV sai positiivisen vastaanoton ja siitä on hyötyä lievittämään ikäihmisen yksinäisyyttä ja edistämään myös hänen turvallisuuttaan. Negatiivisia kommentteja saatiin laitteiden toimivuudesta ja huonosta tiedottamisesta esimerkiksi laitteen päivityksiin liittyen. Tämä työ mukaili tutkimuskysymystä niin hyvin, että se valikoitui työhön.

Kuudes ja viimeinen tutkimus oli Heidi Reposen AMK opinnäytetyö: ”Kotihoidon asukkaiden ja heidän läheistensä kokemuksia omaisyhteydestä ikääntyneiden tilannekuva hankkeesta.”, (2022). Sen tarkoituksena oli saada tietoa kotihoidon asiakkaiden ja omaisten kokemuksia omaisyhteydestä. Työssä käytettiin määrällistä tutkimusta, joka perustui numeeriseen analyysiin. Tutkitavan ryhmän asenne teknologiaan oli hyvä. Omaisyhteydellä saatiin pidettyä yhteyttä läheisiin, lievittämään yksinäisyyttä sekä luomaan turvallisuutta. Omaisten näkökulmaa oli myös tässä tutkimuksessa ja se valikoitui siksi mukaan.

Työhön oli myös ehdolla yksi hoitotieteellinen artikkeli, Sosiaalitieteiden maisteriohjelman lopputyö ja ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyö, mutta

lopulta ne eivät työhön päätyneet. Sisällönanalyysiä tehdessä ne eivät joko vastanneet tutkimuskysymykseen tai olleet sisäänottokriteerien mukaisia.

Liitteessä 2 olevassa taulukossa kuvataan opinnäytetyössä käytettyjä tutkimuksia ja artikkeli taulukko muodossa. Taulukossa käy ilmi tutkimusten tekijät, tutkimuksen tarkoitus, työssä käytetty mittari tai aineiston keruu menetelmä sekä keskeiset tulokset mitä tutkimuksissa ja artikkelista saatiin.

5 TULOKSET

Tässä osiossa tarkastellaan sisällönanalyysistä saatuja tuloksia. Tutkimuskysymyksissä oli iäkkään ja omaisen näkökulmat ja ne on eritelty seuraavissa kappaleissa. Omaisella eli iäkkään lapset, ystävät yms. ovat tässä nimillä: omaisen ja ikäihminen on: iäkäs. Sisällönanalyysiä käytettäessä löytyi tutkimuskysymyksille kahdeksan pääluokkaa. Ne jaettiin omaisen ja ikäihmisen näkökulmiin. Pääluokkia oli turvallisuus, seuranta, yhteydenpito, omaisten osallisuus, kätevyys ja iäkkään elämänlaadun paraneminen, sosiaalisuus ja ohjaaminen.

5.1 Omaisen näkökulma teknologian hyödyntämisessä

Tämä osion tarkoituksena on kuvata teknologian hyötyjä ikäihmisen omaisen näkökulmasta turvallisuuden, seurannan, teknologian mahdollisuuksien, omaisen osallisuuden ja yhteydenpidon kautta.

5.1.1 Teknologia omaisen turvallisuuden lisääjänä

Teknologialla pystytään lisäämään omaisen turvallisuuden tunnetta hänen ikäihmisestään. Omaisen saa teknologialla ajantasaista tietoa hänen iäkkään voinnista, joka lisää turvallisuuden tunnetta. Teknologia pystyy myös analysoimaan ikäihmistä niin, että se tekee hälytyksen omaiselle, mikäli hänen voinnissansa tapahtuu muutoksia tai hän laiminlyö hoitoa. Turvallisuutta lisää

myös se, että ikäihminen saa apua myös tarvittaessa teknologian avulla sillä ympäri vuorokauden sillä tekoäly vastaa kysymyksiin aina tarvittaessa. Turvallisuuden tunnetta saadaan myös sillä, että iäkkään oikeusturva paranee, kun keskustelut tekoälyn kanssa tallentuvat ja ovat jälkikäteenkin mahdollista kuunnella. Tekoälyn kanssakäytyjä keskusteluita pysytään viemään eteenpäin hoitohenkilökunnalle, mikäli tekoäly ei niihin osaa vasta. Teknologialla pystytään kuvaamaan tapahtuneet asiat, muokkaamaan ne ja lähettämään ne eteenpäin hoitohenkilökunnalle esim. kaatumistilanteessa. Sen avulla voidaan myös paikantaa missä kaatuminen on tapahtunut. Muissakin tilanteissa videon avulla voidaan selvittää tilanteen vakavuutta. Myös keskustelut tekoälyn kanssa tallentuvat ja se lisää potillaan oikeusturvaa. Turvallisuutta lisää myös se, että teknologian avulla koetaan läheisen pärjäävän paremmin yksin kotona ja että hän on turvallisissa käsissä. Turvallisuutta saadaan myös lisäämällä erilaisia turvalaitteita keskenään mikä lisää iäkkään turvallisuutta entisestään, kuten turvarannekkeet.

Teknologiaa voidaan hyödyntää läheisen seurannassa. Sillä voidaan seurata vointia kysymällä, seuraamalla fysiologisia arvoja tai seuraamalla kuvayhteydellä arkiaskareiden tapahtumista. Näitä tietoja pystytään välittämään omaiselle ja myös ammattihenkilöille halutessaan. Kuvayhteys koettiin myös paremmaksi seuranta välineeksi, kuin normaali puhelu. Myös kuvayhteyttä pystytään hyödyntämään niin, ettei omaisen tarvitse käydä läheisensä luona fyysisesti vaan tämän voi suorittaa kotoa käsin.

5.1.2 Teknologia omaisen osallisuuden lisääjänä

Teknologia mahdollistaa ikäihmiselle erilaisia mahdollisuuksia hoitoon, joka helpottaa omaisen osallisuutta hoitoon. Teknologialla hoidosta saadaan kätevämpää, sillä se on helppokäyttöistä ja sopii hyvin iäkkäille ja heidän omaisilleen. Laitteita on helppo käyttää omalla älypuhelimella. Sen käytöstä saadaan rajoitteetonta ja siitä hyötyy huonokuntoisetkin ja yksinäiset ikäihmiset. Helppokäyttöisyys on myös sitä, että laitteet toimivat automaattisesti eikä niitä tarvitse välttämättä tarvitse iäkkään osata käyttää. Tämä mahdollistaa sen, ettei omaisen tarvitse opettaa läheistään käyttämään laitetta. Mahdollisuuksia

hoitoon lisää se, että omaiset kokevat hyötyvänsä laitteista ja ovat halukkaita käyttämään teknologiaa iäkkään hoidossa. Teknologian mahdollisuudet ikäihmisen hoidossa sähköiset palvelut lisääntyvät tulevaisuudessa ja omaiset niitä tulevat tiedostamaan ja vaatimaan yhtenä hoidon vaihtoehtona. Sähköiset palvelut tulevat myös laajentumaan ja monipuolistamaan hoitoa tulevaisuudessa. Teknologia mahdollistaa ikäihmiselle ja hänen omaiselleen rahan säästöä, mikäli hän ja omainen haluavat lisätä teknologiaa käyttöönsä. Se vähentää kotihoitokäyntejä, jolla säästetään rahaa. Teknologia edistää kotona pärjäämistä mm. etäyhteyttä käytettäessä. Etäyhteys paransi lääkehoitoja ja ikäihmisen kuntotumista, sillä hoitoon sitoutuminen parani, kun etäkäyneillä niistä muistutettiin. Etähoidon avulla hoitoa voidaan moninaistaa niin, että hoito ei rajoitu pelkästään hoitotyöhön vaan se mahdollistaa mm. kulttuurin tarjoamisen ikäihmiselle kotoa käsin. Mikä helpottaa omaisen työtä.

5.1.3 Teknologia omaisen yhteydenpidon mahdollistajana

Teknologia mahdollistaa omaisille paremman mahdollisuuden ikäihmisen hoitoon. Yhteydenpidolla teknologian avulla omainen kokee olevansa enemmän läsnä iäkkään hoidossa. Teknologisilla laitteilla on hyvä olla yhteydessä suoraan hoitohenkilökuntaan, mikäli omainen vierailullaan tahtoo konsultoida jotain häntä askarruttavaan asiaan. Toiminnallisessa etähoidossa omainen voidaan liittää mukaan tapahtumaan ja muutenkin pitää yhteyttä teknologisella laiteella ikäihmiseensä.

Teknologia mahdollistaa yhteydenpidon iäkkään, läheisen ja hoitohenkilökunnan välillä. Etäkäynnin mahdollistavat virtuaalisen kuvavälitteiset käynnit iäkkään luona. Aina ei välttämättä riitä aika fyysiseen käyntiin niin tämä koettiin hyvänä vaihtoehtona fyysiselle käynnille. Keskustelua etäyhteydellä voidaan käydä useita kertoja viikossa, kun taas paikan päälle meno voi viedä tämän koko ajan ja näin saada tehokkaasti käytettyä aikaa. Laitteen rajoitteeton käyttö mahdollistaa ikäihmiselle kontaktin ulkomaailmaan sillä liikkuminen kotoa ei iäkkäälle ole niin helppoa, kuin nuoremmille. Visuaalinen kuvayhteys

koettiin myös paljon henkilökohtaisemmaksi tavaksi olla yhteydessä iäkkäseen, kuin normaali puhelu. Se myös mahdollistaa osallistumaan semmoisiin tapahtumiin mihin ei normaalisti pääsisi niin etänä, kuten sukujuhlat. Kuvayhteys yhteydenpito välineenä koettiin toimivaksi ratkaisuksi pitää yhteyttä.

5.2 Iäkkään näkökulma teknologiaa hyödyntäessä

Tämä osion tarkoituksena on kuvata teknologian hyötyjä ikäihmisen näkökulmasta elämänlaadun parantumisen, sosiaalisuuden ja ohjauksen kautta.

5.2.1 Teknologia iäkkään elämänlaadun lisääjänä

Teknologia parantaa ikäihmisten elämänlaatua. Elämänlaatu paranee sillä he voivat pitää yhteyttä ja keskustella kuvavälitteisesti teknologian avulla niin omaiselle tai hoitajalle. Keskustelu tapahtuu samanlailla, kuin normaalisti kasvotusten. Aiheet voivat olla iäkkään omia, kuten aikaisemmat työt. Teknologia lievittää myös ikäihmisten yksinäisyyttä ja piristää mieltä, kun he pääsevät keskustelemaan kuvayhteyden kautta muille. Teknologia mahdollistaa iäkästä liikumaan ja pitämään fyysisestä toimintakyvystään huolta osallistumalla erilaisiin liikunta tapahtumiin kuvayhteyden kautta. Kuvayhteydellä pidetyt liikuntaohjelmiin oli iäkkäille mielekästä tekemistä. Teknologiaa käytettäessä iäkkäiden vireystaso nousi, he olivat virkeämpiä, kun he saivat osallistua erilaisiin ohjelmatuokioihin.

5.2.2 Teknologian avulla iäkkään ohjaaminen

Teknologian avulla on mahdollista ohjata iäkkään arkea. Sen avulla voidaan ohjata iäkästä muistamaan asioita, kuten peseytymään, toteuttamaan annettuja hoito-ohjeita, suorittamaan mittauksia, ottamaan lääkkeitä, syömään ruokaa ja jne. Muistutus voi tapahtua teknologian, omaisen tai hoitaja toimesta. Teknologia antaa myös siihen hälytyksen, mikäli päivittäiset askareet eivät toteudu tai mikäli vitaaliarvot ovat viitealueen ulkopuolella. Erilaiset robotit taas voivat ohjata iäkästä mittaamaan sykettä tai happisaturaatiota, täyttämään

kyselylomakkeita, muistuttamaan lääkkeen ottamisesta ja ohjaamaan iäkstä liikkumaan. Ne voivat ohjata myös tarvittaessa olemaan yhteydessä terveydenhuoltoon ja pahimmassa tapauksessa hätäkeskukseen. Muistutuksia on helppo antaa etänä ja näin ohjata iäkstä eikä tämä vaadi fyysistä käyntiä. Omainen voi seurata arkiaskareiden tapahtumia etänä ja reagoida siihen tarvittaessa.

5.2.3 Teknologia iäkkään sosiaalisuuden lisääjänä

Teknologia mahdollistaa iäkkään ihmisen sosiaalisuuden. Se mahdollistaa osallistumisen sosiaalisiin tapahtumiin, kuten ryhmävideopuheluihin mihin osallistuu muita alueen iäkkäitä. Iäkäs voi olla sosiaalinen myös puhuessaan tekoälyn kanssa. Se pystyy reagoimaan iäkkään puheeseen ja myös vastaamaan. Sitä käytettäessä puhelinkontaktit vähenevät ja se palvelee kellon ympäri. Keskustelut pysytään myös tallentamaan ja näin oikeusturva säilyy. Mikäli tekoäly ei joihinkin kysymyksiin osaa vastata voidaan ne kohdentaa ihmisille, kuten omaisen tai sairaanhoitaja. Teknologialla on myös mahdollistaa ikään-tyneille sosiaalisia suhteita. Teknologian avulla voidaan olla yhteydessä muihin ikäihmisiin ja chattailla heidän kanssaan videokuvaa hyödyntäen. Sovellus voi myös ehdottaa uusia kontakteja esimerkiksi harrastuksien tai mieltymysten mukaan. Näin ikäihminen saa rajoitteettomasti luotua uusia kontakteja kotoa käsin. Teknologia mahdollistaa myös vanhojen kontaktien löytymisen, jos he käyttävät palvelua. Ikäihmiset pystyvät palveluiden avulla luomaan suhteita eri ohjelmien vetäjien kanssa ja päästä sukupolvien väliseen vuorovaikutukseen. Etähoidossa voitaisiin panostaa jatkossa enemmän sosiaalisten suhteiden ylläpitoon.

6 POHDINTA

Tässä osiossa pohditaan opinnäytetyön eettisyyttä, tarkastellaan tuloksia ja tehdään johtopäätöksiä.

6.1 Luotettavuus ja eettisyys

Hoitotyö perustuu aina näyttöön. Tutkijan on tiedettävä, onko tutkimuksessa toimittu eettisesti oikein, myös eri tutkimusvaiheissa. Tutkijan tulee tietää tutkittavan ryhmän eettiset oikeudet, jotta se on eettisesti hyväksyttävää (Leino-Kilpi & Välimäki 2014, s.361–362.)

Eettisyys ja luotettavuus kulkevat käsi kädessä koko prosessin ajan. Niitä voidaan kehittää koko prosessin ajan kulkemalla johdonmukaisesti tutkimuskysymyksestä johtopäätökseen. Luotettavuuden perustana on, että tutkimuskysymys on kuvattu selkeästi ja teoreettinen perusta on eritelty, Luotettavuutta arvioidessa on tärkeää valitun materiaalin perusteiden kuvaus. Tutkimuksen luotettavuus laskee, jos tutkijalla on tiedostamaton tarkoitushakuisuus, mutta tutkija ei ole eritellyt sitä työssään (Kangasniemi ym., 2013 s.298.)

Luotettavuutta lisää myös tiedon haun tarkka ja systemaattinen toteutus. Myös usean tiedonhaussa useammat menetelmät lisäävät luotettavuutta (Elo, ym., 2015, s.13).

Olen tehnyt tämän opinnäytetyön yksin vaihe vaiheelta käyttäen kirjallisuuskatsauksessa mm. sisällönanalyysiä. Tiedonhaussa apuna on ollut Samkin tietoasiantuntijaa, jonka kanssa muotoiltiin hakulausekkeita ja tiedonrajausta. Koen tämän asiantutija mahdollisuuden parantaneen opinnäytetyön laatua. Olen tehnyt opinnäytetyötäni myös Satakunnan ammattikorkeakoulun järjestämässä kirjoituspajoissa, joissa on ollut aina opettaja neuvomassa työtä esim. kielellisissä asioissa. Olen pyrkinyt työssäni etenemään vaihe vaiheelta kirjallisuuskatsauksen ohjeistuksen mukaan ja olemme tavanneet säännöllisesti ohjaavan opettajan kanssa ja miettineet miten eri vaiheiden kohdalla toimia ja niissä edetä.

Ensimmäinen tutkimuskysymys muodostui suoraan opinnäytetyön aiheesta. Toinen tutkimuskysymys muodostui, kun työn alkuvaiheessa oli vaikea löytää töistä omaisen näkökulmaa. Ennen asiantutija palvelun käyttöä hakutulokset

opinnäytetyössä olivat suppeita ja yleisistä tietokannoista. Hakutuloksia rajattiin moneen kertaan ja hyviä tutkimuksia alkoi löytymään useampia. Tietokannat valikoituvat hakutulosten perusteella ja niitä arvioitiin samalla tutkimusta luettaessa. Vaikka opinnäytetyössäni käsiteltiinkin molempia tutkimuskysymyksiä, niin hakuvaiheessa omaisia koskevia tutkimuksia oli hankalampi löytää. Vaikka tiedonhaussa mietittiin englanninkielisiä hakusanoja ei työhön päätnyt ainuttakaan englannin kielistä artikkelia tai tutkimusta. Näin säästyttiin käännösvirheiltä.

Olen pyrkinyt työssäni hyvään lähdeviittaukseen ja näin kunnioittaen heidän tekemää työtä.

Aikataulusta ja ohjaavan opettajan kanssa sovituista päivistä olen pyrkinyt pitämään kiinni. Olen lähes päivittäin työskennellyt opinnäytetyön parissa muun koulutyön ohella. Työssäni olen pyrkinyt tekemään huolellista työtä ja kysymään aina, kun pulmatilanteita on tullut ohjaavalta opettajalta.

6.2 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä pyrittiin katsomaan omaisen näkökulmaa. Sisällönanalyysin jälkeen voidaan todeta, että teknologia helpottaa omaisen osallisuutta hoidettaessa ikäihmistä. Se lisää omaisen turvallisuuden tunnetta siitä, että hänen iäkäs pärjää kotona ja tarvittaessa hän pystyy etänä auttamaan, jos siihen on tarvetta. Omainen pystyy seuraamaan ajantasaisesti hänen läheisensä vointia ja arkiaskareita mikä helpottaa omaisen taakkaa arjen keskellä. Teknologian avulla omaisella on paremmat mahdollisuudet osallistua iäkkään hoitoon. Erilaisten kuvayhteyksien ja muiden etäyhteyksien avulla omainen voi liittyä ikäihmistä koskeviin asioihin etänä eikä hänen tarvitse olla fyysisesti läsnä. Teknologia on myös kätevää ja helppokäyttöistä. Se siis ei edellytä tai vaadi osaamista. Jatkossa omaiset varmasti tulevat vaatimaan erilaisia etäpalveluja yhtenä hoidon muotona. Myös laitteiden rajoitteen käyttö on tärkeää sillä mahdollistaa isomman käyttäjä kunnan ikäihmisten keskuudessa. Se myös mahdollistaa rahan säästölle esim. yksinkertaiset

hoitokäynnit, kuten lääkkeenotto ja teknologialla siitä muistuttaminen. Teknologia on myös hyvä yhteydenpito väline ja se koettiin myös paremmaksi, kuin normaalit puhelut. Ne auttavat muistamaan asioita paremmin sillä kuvayhteys on, kuin normaali kanssa käyminen kasvotusten. Se myös helpottaa omaisen roolia sillä laitteet ovat puhelimesta käden ulottuvilla eikä se ole aikaan ja paikkaan sidonnaista.

Ikäihmisen näkökulmasta taas katsottuna teknologia voi parantaa iäkkään elämänlaatua. Mieliala kohenee, yksinäisyys vähenee, fyysinen toimintakyky paranee ja vireystaso kohoaa. Nämä ovat tärkeitä asioita yksinäiselle vanhukseksi hänen jaksamisessaan ja voinnissaan. Teknologialla on varmasti tulevaisuudessa suurempi rooli ikäihmisten hoidossa ja teknologia voi olla ratkaisu iäkkäiden ja etenkin huonokuntoisten iäkkäiden yksinäisyyteen. Teknologia mahdollistaa myös iäkästä olemaan sosiaalinen. Sen avulla voidaan jutustella kotoa käsin eri ikäihmisille tai sukulaisille. Laitteiden rajoitteeton käyttö tässäkin näyttelee suurta roolia. Ikäihmiset tarvitsevat vaihtelevasti ohjaamista, jotkut vähemmän ja jotkut enemmän. Teknologialla on mahdollista ohjata ikäihmistä yksinkertaisemmissa asioissa, kuten peseytymisessä ja lääkkeen ottamisessa. Tämä helpottaa niin ikäihmistä, omaista ja hoitohenkilöstöä sillä kaikkien rooli helpottuu ja ikäihminen säästää kotihoito kuluissa, kun fyysistä käyntiä ei tarvita.

Koen, että tulevaisuudessa teknologiasta on hyötyä ikäihmisen hoidossa. Se tulee varmasti lisääntymään niin hoitohenkilöstön ja omaisten toiveesta. Se helpottaa arkea ja ratkaisee monia ongelmia, joita ikäihmisillä on, kuten yksinäisyys.

Tämän aiheen tiimoilta tulevaisuudessa tullaan näkemään varmasti lisää erilaisia tutkimuksia ja artikkeleita. Omaisten näkökulmasta toivoisin jatkossa enemmän tutkimuksia, sillä niitä oli vaikea löytää työn alkuvaiheessa. Jatkokäytösehdotus on siis omaisten näkökulmasta olevia tutkimuksia lisää.

6.3 Työelämäpalaute

Satakunnan ammattikorkeakoulun toimiessa työn tilaajana, työtä arviotiin työelämä palaute lomakkeella. Lomakkeeseen opiskelija täyttää omat tietonsa ja opinnäytetyön nimen sekä arvio omaa tekemistään rastittamalla kysymyksiin onko täysin samaa mieltä tai täysin eri mieltä kysytystä asiasta.

Työtä arvioi eräs Samkin hoitotyön opettaja ja hän teki vapaamuotisen palautteen työstä. Palaute kuului näin: ”Opinnäytetyö on toteutettu kirjallisuuskatsauksena, joten kovin luovia ratkaisuja on vaikea tehdä metodin vuoksi. Koska tilaaja sai opinnäytetyön vasta valmiina versiona, en voi sanoa ohjanneeni opiskelijaa tilaajan näkökulman ja tarpeen mukaan. En voi kommentoida opiskelijan opinnäytetyön prosessia edellä mainitusta syystä. Kirjallisuuskatsauksessa löydöksenä saadut YAMK-opinnäytetöiden tuloksia on mahdollista hyödyntää Ikääntyneen hoitotyö -opintojaksolla.”

Palautteen mukaan työtä pystytään hyödyntämään Ikääntyneiden hoitotyö -opintojaksolla, vaikka opettaja ei ohjannutkaan opinnäytetyötä ja vaikka hän arvioi vasta valmista työtä.

LÄHTEET

- Elo, S., Kurikkala, P., Kyngäs, H., Kääriäinen, M. (2015). Hoitoon sitoutumisen edistämiseksi toteutettu interventiot ja niiden vaikutukset ikääntyneillä – integroitu katsaus. *Hoitotiede*, 27, (1), s.13.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2004). Tutki ja kirjoita. Tammi.
- Holmberg, J. (16.8.2023). Teknologian nousu hoitotyössä: auttaja vai uhka? *Tehy: tehyläisten oma lehti*. viitattu 6.10.23 <https://www.tehylehti.fi/fi/blogit/mainio/teknologian-nousu-hoitotyossa-auttaja-vai-uhka>
- Jauhiainen, A., Hirvonen, T. & Kemppainen, H. (2013). Sähköisillä hyvinvointipalveluilla tukea ja turvaa kotihoidon asiakkaille – Omaisten kokemuksia hyvinvointi-TV-palvelusta. *FinJeHeW*. <https://journal.fi/finjehew/article/view/7744>
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. (2017). Tutkimushoito tieteessä. *Sanoma Pro*. <https://www.ellibslibrary.com/book/978-952-63-0148-8>
- Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M., Jääskeläinen, P. & Liikkanen, E. (2013). Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede*, 25 (4), s.294–295, 298.
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. 565/2020. Haettu 29.9.2023 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120980>
- Laki omaishoidon tuesta. 607/2022. Haettu 29.9.2023 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050937>
- Laurila, J. (2020). Tulevaisuuden etähoito kotihoidossa. YAMK-opinnäytetyö, Satakunnan ammattikorkeakoulu. Theseus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/333637/laurila_jenni.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Leino-Kilpi, H. & Välimäki, M. (2014). Etiikka hoitotyössä. *Sanoma Pro*.
- Matilainen, P. (2016) Terveys- ja turvateknologiaa ikäihmisten asumisyksiköön. Theseus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/117979/Matilainen_Paivi.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Salminen, A. (2011). Mikä kirjallisuuskatsaus. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja. https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf
- Terveyskylä. (2023). Ikääntynyt, iäkäs vai vanha? Viitattu 15.5.2023. <https://www.terveyskyla.fi/ikatalo/ik%C3%A4%C3%A4ntyneelle/ik%C3%A4-ja-arki/ik%C3%A4%C3%A4ntynyt-i%C3%A4k%C3%A4s-vai-vanha>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Omaishoitajaliitto. (2023). Tietoa omaishoidosta. viitattu 6.10.2023
<https://omaishoitajat.fi/mita-on-omaishoito/tietoa-omaishoidosta/>

Pätynen, P. (2023). Tekoälyn hyödyntäminen kotiin vietävissä hoito- ja hoivapalveluissa. YAMK-opinnäytetyö, Lappeenrannan ammattikorkeakoulu. Theseus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/793464/Patynen_Paula.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Reponen, H. (2022). Kotihoidon asiakkaiden ja heidän läheistensä kokemuksia omaisyhteydestä ikääntyneiden tilannekuva hankkeessa. AMK-opinnäytetyö, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Theseus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/787292/Reponen_Heidi.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Samk. (2023). Tutustu SAMKiin. Viitattu 15.5.2023. <https://www.samk.fi/opiskelu/hae-opiskelijaksi/tutustu-samkiin/>

Uronen, R. (2011). Omaisten käsitykset yhteistyön rakentumisesta ja tuen tarpeesta dementia-asteissa. Pro gradututkielma, Tampereen yliopisto. Trepo. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/82497/gradu04998.pdf?sequence=1>

Van Aerschot, L., Turja, T. & Särkikoski, T. (2017) Roboteista tehokkuutta ja helpotusta hoitotyöhön? Yhteiskuntapolitiikka. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135717/YP1706_VanAerschotym.pdf

Välimaa, V. (2023). Kotihoidon asiakkaiden ja heidän omaisten kokemuksia Elisa digihoiva videopuhelupalvelun käytöstä Satakunnan alueella. YAMK-opinnäytetyö, Satakunnan ammattikorkeakoulu. Theseus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/789472/Välimaa_Veera.pdf?sequence=2&isAllowed=y

LIITE 1. SISÄLLÖNANALYYSI

Omaisien näkökulma teknologian hyödyntämisessä			
Alkuperäinen ilmiö:	Pelkistetty ilmaisu:	Alakäsite (Yhdistäviä tekijöitä)	Pääluokka:
"Hänen mukaansa ajantasaisuus ja turvallisuuden tunne hänen omaisensa voinnista on palvelun myötä lisääntynyt." (Välimaa, 2023, s.49)	Omaisien turvallisuuden tunne.	Turvallisuus.	Teknologian hyödyntää turvallisuus omaisen iästä hoidettaessa.
"muistutukset eivät olekaan vaatineet aina hänen fyysistä käyntiään omaisensa luona." (Välimaa, 2023, s.49)	Omaisien turvallisuuden tunteen lisääntyminen.	Turvallisuus.	
"Omaiset kokivat oman ja asiakkaan turvallisuuden lisääntyneen Hyvinvointi-TV:n käyttöönoton myötä." (Jauhiainen, yms.,2013, s.14–15)	Turvallisuuden tunteen lisääntyminen.	Turvallisuus.	
"Omaisten mielestä yö turvallisuutta lisäisi turvarannekkeen liittäminen Hyvinvointi-TV-palveluun." (Jauhiainen, yms., 2013, s.14–15)	Laitteen tuoma turvallisuus.	Turvallisuus.	
"että palvelu vaikuttaa myönteisesti haastateltavien turvallisuuden tunteeseen." (Välimaa 2023, s.35)	Palvelu luo turvallisuuden tunnetta.	Turvallisuus.	
"Keskustelevan tekoälyn avulla voidaan vähentää puhelinkontakteja. Keskusteleva tekoäly pystyy palvelemaan mahdollisesti eri kielillä vuorokauden ympäri ja vastaamaan kysynnän tarpeen vaihteluihin. Keskustelut tallentuvat, jolloin asiakkaiden oikeusturva parantuu. Ihmisten työtä voidaan kohdentaa monimutkaisempiin tehtäviin, joista tekoäly ei suoriudu." (Pätynen, 2023, s.23)	Keskustelu muun, kuin ihmisen kanssa ja oikeusturvan tahtuminen.	Turvallisuus	
"Järjestelmä antaa hälytyksen, mikäli arvot ovat viitealueen ulkopuolella, potilas jättää mittauksia	Asioista muistuttaminen.	Turvallisuus.	

<p>suorittamatta, laiminlyö hygienian hoitoa tai poikkeaa lääkehoitosuunnitelmasta.” (Pätynen, 2023, s.23)</p> <p>”Sovellus mahdollistaa etäseurannan ja tekee hälytyksen kaatumisesta kotihoitajille.” (Pätynen, 2023, s.24)</p> <p>”Mikäli hälytystä ei kuitata sovellus tekee hälytyksen hoitajille. Sovellus kuvaa videon, muokkaa sen ja lähettää hoitajalle järjestelmään. Videon perusteella voidaan selvittää tilanteen vakavuus ja potilaan tarkka sijainti.” (Pätynen, 2023, s.24)</p> <p>”Turvallisuuden tunteella tässä tarkoitetaan pelottomuutta ja uskoa kotona pärjäämiseen. Vastaajista 58,3 % koki kuvapuheluiden lisäävän turvallisuuden tunnettaan.” (Reponen, 2022, s.19)</p> <p>”Asukkaiden omaisille on tärkeää, että he voivat luottaa siihen, että asukas on turvallisissa käsissä. Sillä kuinka tämä varmistetaan, ei ole niin suurta merkitystä.” (Matilainen, 2016, s.26)</p> <p>”Lisäksi kaksi haastateltavaa mainitsi mahdollisuuden saada palvelun avulla apua, mikäli avun tarvetta joskus on.” (Välimaa 2023, s.34)</p>	<p>Seuranta ja ilmoittaa tarvittaessa.</p> <p>Ilmoittaa tarvittaessa.</p> <p>Turvallisuuden tunne.</p> <p>Turvallisuuden tunne</p> <p>Avunsaanti.</p>	<p>Turvallisuus.</p> <p>Turvallisuus.</p> <p>Turvallisuus.</p> <p>Turvallisuus.</p> <p>Turvallisuus.</p>	
--	---	--	--

LIITE 2. OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETYT TUTKIMUKSET

Tekijä(tekijät), ot-sikko, vuosi	Tutkimuksen tar-koitus	Käytetyt mittarit/ai-neiston keruu	Keskeiset tulokset
Jenni Laurila, Tu-levaisuuden etä-hoito kotihoi-dossa, 2020.	Mitkä asiat vaikut-tavat etähoito-pal-velun kehitykseen ja minkälaisia uu-sia palveluja asi-antuntijat näkevät etähoidolla pystyt-tävän toteuttaa.	Sähköinen kysely 20 asiantuntijaa vastasi kyselyyn Kyselyyn osallistui lähihoitajia, sai-raanhoitajia yhteis-kuntatieteiden maisteri, geronomi, fysioterapeutti ja yksi ei kertonut koulutusalaansa.	Tulevaisuudessa siirrytään enemmässä määrin sähköi-siin palveluihin. Asiakkai-den halu käyttää sähköisiä palveluita luo uusia mah-dollisuuksia etähoidolle. Etähoidon määrä kasvaa suhteessa iäkkäiden mää-rään nousuun ja hoitajien vähenemiseen. Haasteena koettiin teknologiset haas-teet ja niiden saaminen käytännön tasolle ja myös ennakkoluulot etäpalveluita kohtaan. Myös palveluiden kustannukset nousivat esille. Tärkeänä seikkana pidettiin omaisten osallistu-mista hoitoon.
Veera Välimaa, Kotihoidon asiak-kaiden ja heidän omaisten koke-muksia Elisa digi-hoiva videopuhe-palvelun käytöstä Satakunnan alu-eella, 2023.	Asiakkaiden ja omaisten koke-mukset videopu-helupalveluista. Onko siitä ollut hyötyä ja miten se on vaikuttanut iäk-kään selviytymi-seen kotona.	Teemahaastattelu. Haastatteluun osal-listui viisi palvelua käyttänyttä ikäih-mistä ja heidän omaistaan.	Videopuhelupalvelusta on hyötyä ja palaute ole pää-sääntöisesti positiivista. Laitteen helppokäyttöisyys koettiin myös positiiviseksi puoleksi.
Paula Pätynen, Tekoälyn hyödyn-täminen kotiin vie-tävissä hoito- ja hoivapalveluissa, 2023.	Tekoälyn hyödyn-täminen iäkkäiden kotiin vietävissä hoito- ja hoivapal-veluissa.	Kuvaileva kirjalli-suuskatsaus, johon valikoitui kaksitoista tutkimusta.	Tekoälyn ja robotiikan hyö-dyt ja mahdollisuudet ovat hyvät, mutta se vaatii sote-alan työntekijöiden, esi-miesten ja ikäihmisten digi-taitojen kehittämistä.
Päivi Matilainen, Terveys- ja turva-teknologiaa ikäih-misten asumisyk-sikköön, 2016.	Kartoittaa pilotti-hankkeen käyttäjä kokemuksia ja tuottaa kokemukseen perustuvaa tietoa SOTE360 oy:lle.	Laadullinen tutki-mus, jossa käytetiin teemahaastatte-lua. Siihen osallistui kuusi henkilöä, jotka olivat mukana pilottihankkeessa. Näihin lukeutui kaksi hoitajaa, kaksi asukasta ja kaksi heidän omais-taan.	Omaiset ja heidän läheiset olivat tyytyväisiä lisäänty-neeseen turvallisuuden tun-teeseen valvontalaitteiden parantuessa. Turvallisuus oli kyselyn mukaan, jopa tärkeämpää, kuin itsemää-räämis-oikeus.

<p>Annikki Jauhainen, Tarja Hirvonen ja Henna Kemppainen, Sähköisillä hyvinvointipalveluilla tukea ja turvaa kotihoidon asiakkaille, 2013.</p>	<p>Selvittää omaisten kokemuksia Hyvinvointi-TV palvelusta.</p>	<p>Teemahaastattelu viideltä ikäihmisen omaiselta.</p>	<p>Omaiset olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä kuvapuhelimen käyttöön, mutta tekniisiin ongelmiin ja tiedonvälitykseen he kaipasivat parannusta.</p>
<p>Heidi Reponen, Kotihoidon asukkaiden ja heidän läheistensä kokemuksia omaisyhteydestä ikääntyneiden tilannekuva hankkeesta, 2022.</p>	<p>Hankkia tietoa kotihoidon asiakkaiden ja omaisten kokemuksia omaisyhteydestä.</p>	<p>Määrällinen tutkimus, joka perustuu numeeriseen analyysiin.</p>	<p>Tutkittavan ryhmän asenne teknologiaan oli hyvä. Omaisyhteydellä saatiin pidettyä yhteyttä läheisiin, lievittämään yksinäisyyttä sekä luomaan turvallisuutta.</p>